

Verlag Paul de Bruijn Fonds symposium 'Recht op Bestaan'

Asielbeleid in Nederland is niet sluitend

Jos Wienen schetste kort de geschiedenis tot nu toe. Gemeenten hebben in overleg met het Rijk hun opvanglocaties gesloten omdat er een sluitende aanpak zou komen voor vluchtelingen. Sluitend betekent, geen vluchtelingen op straat, en een generaal pardon voor de groep mensen die toentertijd al jaren in Nederland verbleef. Helaas is deze aanpak nooit 'sluitend' geworden. Mensen die ongedocumenteerd en uitgeprocedeerd raken, belanden nog steeds op straat. Diverse gemeenten zijn daarom noodopvang gaan verlenen.

Maar deze opvang is niet voor iedereen. Maandag 13 april werd op last van de burgemeester van Amsterdam de Vluchtgarage ontruimd. Deze mensen staan nu weer op straat. De hoop was dat de uitspraak van het Comité van Ministers duidelijkheid zal verschaffen over hoe het Rijk en gemeenten opvang kunnen bieden.

Voorwaardelijke hulp bestaat niet

Tegelijkertijd is het de vraag hoe belangrijk deze uitspraak eigenlijk is. Mensenrechten zijn niet onderhandelbaar, stellen Pim Fischer en Kathy Arnold. Politici die met elkaar discussiëren over het absolute minimum niveau, zijn het spoor bijster: Mensen in nood hoor je te helpen! Pim Fischer benadrukt dat het Sociaal Comité van de Europese Raad expliciet heeft aangegeven dat deze hulp ook niet voorwaardelijk mag zijn. Je kan mensen niet helpen onder de voorwaarde dat ze zullen terugkeren. Rutger Groot Wassink (GroenLinks) van de gemeenteraad in Amsterdam benadrukte dat het een kwestie is van politieke wil. "We moeten ons niet afhankelijk maken van comités om zelf voor humane opvang te zorgen."

Werken aan perspectief

Verschillende gemeenten hebben de afgelopen jaren door het verlenen van deze noodopvang ervaring opgedaan met het begeleiden van vluchtelingen die in een uitzichtloze situatie verkeren. Bijvoorbeeld de gemeente Utrecht waar vluchtelingen—mede dankzij de vrijwillige inzet van Utrechters - [worden geholpen met het verwerken van trauma's, overdag activiteiten kunnen uitvoeren, en soms een zakcentje kunnen bijverdienen](#) en kunnen werken aan een nieuw perspectief op terugkeer of op verblijf in Nederland.

Want 'uitgeprocedeerd' betekent heel vaak in Nederland niet uitgeprocedeerd. Asieladvocaat Terpstra legde uit dat de juridische procedures niet sluitend zijn. Veel vluchtelingen komen in een 'asielgat' terecht door onzorgvuldige procedures. Ook kunnen veel mensen niet terug naar het land van herkomst omdat ambassades niet meewerken, terwijl ze dit wel willen.

Kortom, een goed opvangbeleid begint bij goede en zorgvuldige juridische procedures.

Mpanzu Bamenga (D66) en Ferry van den Broek (VVD) van de gemeenteraad van Eindhoven lichten toe waarom zij in Eindhoven ongedocumenteerden niet alleen 's nachts (bed-bad-brood) maar ook

overdag opvangen en voorzien van begeleiding. Mensen hebben veel meegemaakt en zullen ook de tijd moeten krijgen om bij te komen en zich voor te gaan bereiden op een nieuwe toekomst, aldus de raadsleden. De PvdA (Attje Kuiken) gaf ook aan een vorm van opvang te ondersteunen in de gemeenten. Er is discussie over hoe breed deze opvang moet zijn. “Alleen maar noodopvang is niet voldoende. Mensen kunnen niet bouwen aan een nieuw perspectief als je elke ochtend weer op straat wordt gezet”, zei Linda Voortman (GL).

Bamenga zette uiteen waar perspectief bieden volgens hem over gaat: menselijkheid, waarheidsvinding en kansen geven. Vluchtelingenbeleid is zowel TOElatingsbeleid als TERUGkeerbeleid. De nadruk is teveel op het laatste komen te liggen.

Met financiële steun van onder andere Kerk in Actie en Stichting Democratie en Media en Stichting Interakt, waren er veel mensen aanwezig die zelf al jaren in een uitzichtloze situatie in Nederland verkeren. Zij hadden veel vragen aan de landelijke en lokale politici, over hun eigen situatie en over de uitzichtloosheid van hun lotgenoten. Zoals Ilhaam Awees het verwoorde: “Ik zit in een wachtkamer op niets te wachten, terwijl ik sta te springen om een bijdrage te leveren aan de Nederlandse samenleving(..). Met mijn kennis en opleiding kan ik per direct in een ziekenhuis gaan werken om mensen te helpen”.

Ook waren er mensen aanwezig die een status hebben gekregen na dat er eindelijk een zorgvuldige procedure was gevolgd. Of na vijf jaar weer zijn kwijtgeraakt en nu tussen wal en schip zijn beland. De criteria op basis waarvan Nederland een land als veilig of onveilig bestempelt, kwamen ook aan de orde. Sommige oorlogsgebieden worden ‘veilig’ verklaard waardoor mensen verondersteld worden terug te keren naar een plek waar ze hun leven niet zeker zijn.

De stemming in de zaal was eensgezind, opvang is en blijft nodig en wat gemeenten en Rijk nu bieden schiet tekort.

Attje Kuiken merkte op dat er veel Nederlanders zijn die dit anders zien. Hier hebben politici dagelijks mee te maken. Sharon Gesthuizen en Linda Voortman bevestigden dit, en vertelde hoe zij in het debat vooral de feiten naar voren proberen te brengen. Goede opvang is niet alleen een kwestie van medemenselijkheid en beschaving maar simpelweg effectiever.

Dit beeld werd ook door Maarten van Ooijen, fractievoorzitter van de ChristenUnie in Utrecht bevestigd. De aanpak in Utrecht werkt omdat mensen kunnen herstellen en aan hun toekomst kunnen werken. Gemeenten die ervaring hebben met een effectief opvangbeleid zullen zich moeten verenigen en van zich laten horen. Iedereen kan bijdragen aan betere beeldvorming over dit probleem. Utrechts wethouder Margriet Jongerius concludeerde na het debat dat duidelijk is geworden dat opvang hand in hand moet gaan met zorgvuldige procedures en het bieden van perspectief.

Handen uit de mouwen

Het tweede deel van de avond stond in het teken van de lancering van het Paul de Bruijn Fonds en kennismaken met particuliere initiatieven die vluchtelingen helpen met werk, scholing, onderdak en bijstand. [Huize Agnes](#) biedt vrouwen en meiden opvang en veiligheid. [Ubuntu](#) biedt mensen de kans op wat geld te verdienen. [We Are Here Academy](#) voorziet in scholing en intellectuele stimulans (voedsel voor de ziel) en [Here to Support](#) ondersteunt vluchtelingen met politieke en creatieve projecten. Het Paul de Bruijn Fonds werd door Hilde Vervaat (weduwe van Paul de Bruijn) gelanceerd. Dit fonds ondersteunt acties en particuliere initiatieven die zich inzetten voor ongedocumenteerde en

uitgeprocedeerde vluchtelingen. Deze initiatieven laten zien dat veel mensen de handen uit de mouwen willen steken om medemensen in nood te helpen.

Dit symposium werd mede mogelijk gemaakt door de financiële en materiele steun van Kerk in Actie, Stichting Democratie en Media en Interakt.